วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม – สิงหาคม 2555

การศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงานทั่วไป โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร

THE STUDY OF GUARDIAN'S PARTICIPATION IN GENERAL ADMINISTRATION OF BANGKOK METROPOLITAN SCHOOLS

ปาลภัสสร์ อัญบุตร สุวรรณา โชติสุกานต์ และอรสา จรูญธรรม
Panpat Anyabutra, Suwanna Chotisukan, and Orasa Charoontham

หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงานทั่วไป โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงานทั่วไป โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร และเพื่อเปรียบเทียบความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงานทั่วไป โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามอาชีพและอายุของผู้ปกครอง ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนในสำนักงานเขตหลักสี่ สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 399 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test Independent

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงานทั่วไป โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายขั้น พบว่าขั้นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ขั้นมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ รองลงมาคือ ขั้นมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และขั้นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ขั้นมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ

2. การเปรียบเทียบความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงานทั่วไป โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามอาชีพ พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ทั้งในภาพรวมและรายขั้น ส่วนผลการเปรียบเทียบความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหาร งานทั่วไป โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามอายุในภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายขั้นพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 เพียงขั้นเดียว คือ ขั้นมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

ABSTRACT

The purposes of this study were to study and compare the level of guardian's participation in general administration of Bangkok Metropolitan School classified according to occupation and age of the guardian. The sample of the research consisted of 399

from 6,728 persons in six schools in Laksi District of Bangkok Metropolitan Schools. The instrument used to collect the data was a set of rating scale questionnaire with 40 items. Statistical computer software was analyzed the data in terms of percentage, mean, and standard deviation. Hypotheses were tested by t-test Independent.

The findings were as follows:

1. The overall level of guardian's participation in general administration of Bangkok Metropolitan Schools was at moderate level. Considering each aspect, the highest level was beneficial participation and followed by decision participation. The lowest level was action participation.

2. The comparison of guardian's participation in general administration of Bangkok Metropolitan Schools classified according to occupation and age of the guardian showed as follows:

2.1 According to occupation, the level of guardian's participation in general administration of Bangkok Metropolitan Schools was significantly different between the guardian who got main income and freelance. Overall and each aspect had statistical differences at the significant level of .05

2.2 According to age, the level of guardian's participation in general administration of Bangkok Metropolitan schools was significantly different between the guardian aged below 35 years old and above. Overall had statistical differences at the significant level of .05. Considering each aspect, the decision participation, was different.

คำสำคัญ

การมีส่วนร่วม การบริหารงานทั่วไป

ความสำคัญของปัญหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 หมวด 5 มาตรา 80 ข้อ 4 กำหนดไว้ว่า รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนการกระจายอำนาจเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน องค์การทางศาสนาและเอกชนจัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนามาตรฐานการศึกษาให้เท่าเทียมกันและสอดคล้องกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ตามแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559) ซึ่งให้ความสำคัญกับการนำแผนสู่การปฏิบัติ เพื่อเป็นกลไกขับเคลื่อนข้อเสนอปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ที่เน้นเป้าหมาย 3 ด้าน คือ การพัฒนาคุณภาพการศึกษา การขยายโอกาสทางการศึกษาและการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริการและจัดการศึกษา นับเป็นการปรับเปลี่ยนครั้งสำคัญทางการศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมทั้งระบบซึ่งจะส่งผลต่อวิถีคุณภาพชีวิตของคนไทยในองค์รวม นับเป็นการปรับเปลี่ยนแนวคิด โครงสร้างและกระบวนการในการจัดการศึกษา

ซึ่งจะต้องดำเนินการปรับเปลี่ยนอย่างเหมาะสม จริงจังและต่อเนื่อง โดยยึดเงื่อนไขอันเป็นหลักการสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาคือ การกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วม และความรับผิดชอบตรวจสอบได้

ในการปฏิรูปการศึกษา สถานศึกษาเป็นหน่วยงานที่มีความสำคัญยิ่งของการจัดการบริหารการศึกษา เพราะเป็นหน่วยงานในระดับปฏิบัติที่มีความใกล้ชิดกับผู้เรียนมากที่สุด การจัดระบบบริหารงานสถานศึกษาที่เหมาะสมและสอดคล้องกับภารกิจของสถานศึกษา จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้การศึกษามีคุณภาพ นอกจากนี้ความร่วมมือของผู้ปกครอง และชุมชน จะทำให้การจัดการศึกษามีความสอดคล้องเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ดังนั้นการจัดการศึกษาในปัจจุบันจึงไม่ได้เป็นเรื่องของครูและโรงเรียนเท่านั้น แต่สรรพกำลังทั้งมวลในสังคม เช่น ครอบครัว ชุมชน ต้องมีหน้าที่ที่จะรับผิดชอบต่อการศึกษา (ประเวศ วะสี, 2544) แต่ที่ผ่านมาผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความเข้าใจว่าการศึกษาเป็นเรื่องของครูกับโรงเรียนเท่านั้นจึงยกบทบาทหน้าที่ในการจัดการศึกษาของบุตรหลานให้กับโรงเรียนทั้งหมด เมื่อส่งบุตรหลานเข้าโรงเรียนแล้ว ตนเองก็ไม่จำเป็นต้องเกี่ยวข้องใด ๆ อีก ซึ่งเป็นความเข้าใจที่ไม่ถูกต้อง แท้จริงแล้วผู้ปกครองเป็นบุคคลที่มีบทบาทและความสำคัญที่สุดในการให้การศึกษาแก่บุตรหลานของตนเองเพราะเหตุว่า “ผู้ปกครองคือครูที่ดีที่สุดในโลก” เป็นครูตลอดเวลาและตลอดชีวิต (รุ่ง แก้วแดง, 2541) ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันแล้วว่าการที่ผู้ปกครองไม่มีโอกาสและมีบทบาทเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานั้น ทำให้ขาดครูที่เป็นผู้สอนบุตรหลานด้วยความรักไม่ว่าจะเป็นพ่อแม่ ปู่ ย่า ตา ยาย ดังนั้น ผู้ปกครองคือคนที่เป็นครูที่ดีที่สุด ซึ่งมีทุกสิ่งทุกอย่างรวมทั้งความปรารถนาดีต่ออนาคตของบุตรหลานของตนเอง (รุ่ง แก้วแดง, 2544)

ผู้วิจัยมีความเห็นสอดคล้องกับความเป็นมาและหลักการข้างต้นที่ว่า ผู้ปกครองมีบทบาทที่สำคัญต่อนักเรียนมิได้จำกัดเฉพาะการเลี้ยงดู อบรมบ่มนิสัยเท่านั้น บทบาทที่สำคัญอย่างหนึ่งที่ผู้ปกครองต้องกระทำ คือการสนับสนุนด้านการศึกษาแก่บุตรหลานของตน เพราะผู้ปกครองเป็นบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องเป็นผู้ที่ใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุด มีความเข้าใจพื้นฐานอันแท้จริงทั้งทางกายและอารมณ์ และมีอิทธิพลต่อการศึกษาของนักเรียน ที่จะช่วยให้นักเรียนประสบความสำเร็จได้อย่างดีที่สุด การเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานทุกด้าน จึงเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่ง ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะดำเนินการวิจัย เพื่อให้ทราบถึงความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในงานบริหารทั่วไป เนื่องจากงานบริหารทั่วไปมีขอบข่ายงานที่ครอบคลุมงานบริหารด้านอื่น ๆ และเป็นงานที่ผู้ปกครองสามารถเข้าใจเข้าถึงได้ง่ายกว่างานด้านอื่น ๆ และผลที่ได้จากวิจัยยังเป็นประโยชน์ในการวางแผนกำหนดนโยบายเพื่อปรับปรุงและพัฒนาการจัดการศึกษา โดยเฉพาะด้านการมีส่วนร่วม ให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นไป นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองนักเรียน ซึ่งจะส่งผลให้โรงเรียนได้รับความร่วมมือ และส่งเสริมสนับสนุนในทุก ๆ ด้านจากผู้ปกครอง

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

1. ความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารงานทั่วไป ของผู้ปกครองโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับใด

2. ผู้ปกครองที่มีอาชีพต่างกัน ต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารงานทั่วไป โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร แตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

3. ผู้ปกครองที่มีอายุต่างกัน ต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารงานทั่วไป โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร แตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงานทั่วไป โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร

2. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงานทั่วไปโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามอาชีพและอายุของผู้ปกครอง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้ปกครองของนักเรียนโรงเรียนในสำนักงานเขตหลักสี่ สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 6 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนการเคหะท่าทราย โรงเรียนเคหะทุ่งสองห้องวิทยา 1 โรงเรียนวัดหลักสี่ (ทองใบทิวารีวิทยา) โรงเรียนเคหะทุ่งสองห้องวิทยา 2 โรงเรียนบางเขน (ไว้สาลีอนุสรณ์) โรงเรียนทุ่งสองห้อง (คุปตัษเฐียรอุทิศ) รวมทั้งสิ้นจำนวน 6,728 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ปกครองของนักเรียนโรงเรียนในสำนักงานเขตหลักสี่ สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 399 คน ซึ่งได้มาโดยการใช้วิธีคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของทาโร ยามาเน (Tarro Yamane) โดยสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ แล้วสุ่มอย่างง่าย (Proportinal Stratified Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารงานทั่วไป โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับอาชีพและอายุของผู้ปกครอง มีลักษณะเป็นแบบเขียนตอบ และแบบสำรวจรายการ (Cheak-List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงานทั่วไป ซึ่งได้พัฒนาจากแนวคิดของ โคเฮน และอัพฮอฟ (Cohen & Norman, 1997) ได้แก่ มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมในการปฏิบัติ มีส่วนร่วมในผลประโยชน์ มีส่วนร่วมในการประเมินผล ซึ่งเป็นเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Ratting Scals) 5 ระดับ

3. การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

3.1 ศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือ รวมทั้งแนวคิด ทฤษฎีของการมีส่วนร่วม ทฤษฎีของการบริหารงานทั่วไปจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาสร้างและพัฒนาเป็นแบบสอบถามสำหรับใช้ในการศึกษาครั้งนี้

3.2 ศึกษาหลักการสร้างแบบสอบถามและกำหนดขอบเขตของเนื้อหาที่จะสร้างแบบสอบถาม รวมทั้งสัดส่วนจำนวนข้อคำถามในแต่ละด้าน ซึ่งของเขตของการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้

แก่การมีส่วนร่วม 4 ขั้น คือ มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมในการปฏิบัติ มีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยจำแนกตามอาชีพและอายุของผู้ตอบแบบสอบถาม

3.3 สร้างแบบสอบถามและนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบ ให้ข้อเสนอแนะ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้อง

3.4 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจพิจารณาความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ด้วยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ แล้วเลือกข้อที่มีค่า IOC มากกว่า หรือเท่ากับ 0.5 ส่วนที่น้อยกว่า 0.5 นำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

3.5 นำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้ปกครองนักเรียนกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง 40 คน

3.6 หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α- Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) และหลังจากคำนวณตามสูตรแล้วปรากฏว่าแบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .95

3.7 นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้แล้วไปปรับปรุงแก้ไข และนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจริง เพื่อนำผลมาวิเคราะห์ตามความมุ่งหมายและสมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ขอหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนทั้ง 6 โรงเรียน เพื่อขออนุญาตแจกแบบสอบถามและเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

4.2 ผู้วิจัยนำส่งแบบสอบถามไปให้กับผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนในสำนักงานเขตหลักสี่ สังกัดกรุงเทพมหานคร 6 โรงเรียน และนัดหมายการเก็บแบบสอบถามคืน

4.3 นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ ตามสูตรโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล หลังจากรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามได้แล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

5.1 การจัดทำข้อมูลของแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลของแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป แล้วแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลอายุและอาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้สถิติค่าร้อยละ (Percentage)

5.3 การวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงานทั่วไป โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ใช้สถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.4 การวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงานทั่วไป โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามอายุและอาชีพ โดยใช้สถิติ t-test Independent

6. สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล

6.1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

6.2 สถิติที่ใช้หาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) และค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Objective Congruency)

6.3 สถิติที่ใช้ทดสอบสมมุติฐาน ระหว่างคะแนนของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพและอายุ ใช้ค่าทางสถิติ t-test Independent

ผลการวิจัย

1. การศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงานทั่วไป โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายขั้น พบว่าขั้นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือขั้นมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ รองลงมาคือ ขั้นมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และขั้นมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ส่วนขั้นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ขั้นมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ

2. การเปรียบเทียบระดับความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงานทั่วไปโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามอาชีพ พบว่าผู้ปกครองที่มีอาชีพมีรายได้ประจำกับผู้ปกครองที่มีอาชีพมีรายได้ไม่แน่นอน ต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารงานทั่วไป แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ทั้งในภาพรวมและรายขั้น และเมื่อจำแนกตามอายุของผู้ปกครอง พบว่าผู้ปกครองที่มีอายุน้อยกว่า 35 ปี กับผู้ปกครองที่มีอายุ 35 ปีขึ้นไป ต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารงานทั่วไป ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายขั้นพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 เพียง 1 ขั้น คือขั้นมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

อภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่อง การศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงานทั่วไปโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร มีประเด็นที่จะอภิปรายผลดังนี้

1. ความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงานทั่วไป โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ปกครองยังไม่เข้าใจหน้าที่และบทบาทของตนในการเข้ามามีส่วนร่วมกับทางโรงเรียน ยังไม่เห็นประโยชน์ที่จะเกิดจากการมีส่วนร่วม อีกทั้งยังไม่มั่นใจในความรู้ความสามารถของตนเอง รวมทั้งสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบันที่ค่อนข้างรัดตัว ทำให้ผู้ปกครองต้องดิ้นรนทำมาหากินจึงไม่สามารถจัดสรรเวลาให้สำหรับการเข้ามีส่วนร่วมได้อย่างเต็มที่ สอดคล้องกับความคิดเห็นของไลออนท็อส (Liontos, 1992) กล่าวว่าการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับว่าผู้ปกครองมีความรู้สึกว่าตนเองมีความรู้ความสามารถเพียงพอที่จะร่วมได้หรือไม่ มีความรู้สึกเกี่ยวข้องกับความล้มเหลวในระบบโรงเรียนหรือไม่ และความรู้สึกเกี่ยวกับคุณค่าของตนเองเพียงใด นอกจากนั้นเพียงขึ้นอยู่กับความคิดเดิมๆ ของผู้ปกครอง เช่น ผู้ปกครองที่มีความคิดว่าเรื่องการจัดการศึกษานั้นควรปล่อยให้เป็นหน้าที่ของโรงเรียนเมื่อคิดอย่างนี้แล้วก็จะเข้ามามีส่วนร่วมน้อย สอดคล้องกับความคิดเห็นของอรุณี หรดาล (2536) ได้สรุปสาเหตุที่ทำให้ผู้ปกครองไม่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาว่ามีสาเหตุหลัก ๆ 3 ประการ คือ 1) ตัวผู้ปกครอง เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบันค่อนข้างรัดตัว ผู้ปกครองจำเป็นต้องออกทำงานนอกบ้านทั้งสองคน ดังนั้นจึงไม่มีเวลาที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน 2) ตัวผู้บริหารโรงเรียน เนื่องจากผู้บริหารเป็นบุคคลสำคัญในการกำหนดนโยบายและการวางแผนการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ในโรงเรียน ดังนั้นถ้าผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา และไม่ให้การสนับสนุน โอกาสที่ผู้ปกครองจะได้เข้ามามีส่วนร่วมด้วยคงเป็นไปได้ยาก

3) ตัวครู ซึ่งมีบทบาทหน้าที่โดยตรงในการทำงาน หรือร่วมกิจกรรมต่าง ๆ กับผู้ปกครอง ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของสุจิตรา เรืองวุฒิชนะพืช (2545) ศึกษาเรื่องความต้องการและแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงานของโรงเรียนอัสสัมชัญศึกษา พบว่าความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงานโรงเรียนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงานโรงเรียน อยู่ในระดับมาก 1 ด้าน ได้แก่ ด้านกิจการนักเรียน และอยู่ในระดับปานกลาง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศของโรงเรียน ด้านวิชาการ และด้านบุคลากร และยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของอารี มั่นศิลป์ (2548) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนในเครือคณะภคิณีพระหฤทัยของพระเยซูเจ้าแห่งกรุงเทพฯ ด้านการบริหารทั่วไปผู้ปกครองนักเรียนมีความต้องการเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมโดยภาพรวมมีความต้องการในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายขั้นแล้วพบว่า ผู้ปกครองต้องการมีส่วนร่วมในขั้นผลประโยชน์มากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในขั้นมีส่วนร่วมในผลประโยชน์นั้นเป็นขั้นที่ผู้ปกครองได้รับประโยชน์จากการมีส่วนร่วมทั้งทางด้านปริมาณและคุณภาพ ทั้งทางบวกและทางลบ ซึ่งเป็นขั้นที่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพจากการมีส่วนร่วมในขั้นตอนที่ผ่านมา ไม่ว่าผลจะเป็นอย่างไรผู้ปกครองก็ยินดีที่จะรับผิดชอบร่วมกันกับทางโรงเรียน ดังนั้นผู้ปกครองจึงสนใจเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นนี้มากกว่าขั้นอื่น ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของอนุรักษ์ มีเพียร (2551) ทำการวิจัยเรื่องความต้องการมีส่วนร่วมบริหารงานวิชาการของบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดกรมยุทธศึกษาทหารอากาศ กองบัญชาการฝึกศึกษาทหารอากาศ ผลการวิจัยพบว่าความต้องการมีส่วนร่วมบริหารงานวิชาการของบุคลากรในสังกัดกรมยุทธศึกษาทหารอากาศ กองบัญชาการฝึกศึกษาทหารอากาศ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยในด้านร่วมรับผลประโยชน์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาบุคลากรของโรงเรียนจ่าอากาศมีความต้องการมีส่วนร่วมบริหารงานวิชาการด้านร่วมประเมินผลมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด นอกจากนี้ เมธี เบญจธรรม (2550) ได้ศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมบริหารงานวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี ในการบริหารงานวิชาการทั้ง 12 งาน ประกอบด้วยการมีส่วนร่วมที่เกี่ยวข้อง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการร่วมตัดสินใจ ด้านร่วมดำเนินการ ด้านร่วมรับผลประโยชน์ ด้านร่วมประเมินผล พบว่าความต้องการมีส่วนร่วมของครูด้านร่วมรับผลประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือด้านร่วมดำเนินการ ด้านร่วมตัดสินใจและด้านร่วมประเมินผลตามลำดับ

2. การเปรียบเทียบความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ในการบริหารงานทั่วไปโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามอาชีพ พบว่าผู้ปกครองนักเรียนที่มีอาชีพมีรายได้ประจำ กับผู้ปกครองที่ไม่มีรายได้ไม่แน่นอน มีความต้องการมีส่วนร่วมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 โดยที่ผู้ปกครองที่มีอาชีพมีรายได้ประจำต้องการมีส่วนร่วมมากกว่าผู้ปกครองที่มีอาชีพมีรายได้ไม่แน่นอน ผลการศึกษาปรากฏเช่นนี้อาจเป็นเพราะ ผู้ปกครองที่ประกอบอาชีพที่มีรายได้ประจำในที่นี้หมายถึง อาชีพรับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ/ พนักงานเอกชน กลุ่มคนเหล่านี้ ส่วนใหญ่มักจะเป็นผู้ที่มีการศึกษา จึงมีความเข้าใจในระบบการจัดการศึกษาเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มีอาชีพที่มั่นคงและรายได้ที่แน่นอน มีความพร้อมพื้นฐานอยู่แล้ว เพราะฉะนั้นความต้องการมีส่วนร่วมจึงมีมากกว่าผู้ที่ประกอบอาชีพที่ไม่มีรายได้ไม่แน่นอน ในที่นี้หมายถึง อาชีพค้าขาย/ธุรกิจ

ส่วนตัว/ รับจ้าง สอดคล้องกับคำกล่าวของแม็คเคล์ลแลนด์ (McClelland, 1940) ที่ว่าผู้ที่มีรายได้ดีมีการศึกษาสูงและมีอายุอยู่ในวัยทำงาน ย่อมปรารถนาที่จะทำงานเพื่อส่วนรวม เมื่อมีปัจจัยความต้องการพื้นฐานพร้อมแล้ว จึงแสวงหาความต้องการในระดับต่อไป เช่น ความต้องการชื่อเสียง และความต้องการความสำเร็จ เป็นต้น ประกอบกับมีความต้องการช่วยเหลือสถานศึกษาและต้องการพัฒนาการศึกษาของบุตรหลานให้มีคุณภาพ กลุ่มคนเหล่านี้พิจารณาแล้วว่าชีวิตส่วนตัวทั้งของตนเองและครอบครัวค่อนข้างพร้อม ไม่ว่าจะเป็นอาชีพหรือรายได้ ดังนั้นถ้าชีวิตส่วนตัวค่อนข้างสมบูรณ์ก็ย่อมทำให้มีความต้องการที่จะเข้ามามีส่วนร่วมกับทางโรงเรียนเพื่อพัฒนาศักยภาพของบุตรหลานในปกครองของตนเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของฑัตรัด มั่นรอด (2553) ศึกษาเรื่อง ความต้องการและแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนเทศบาลแหลมฉบัง 2 ระดับประถมศึกษา จังหวัดชลบุรี ด้านความต้องการของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนเทศบาลแหลมฉบัง 2 ระดับประถมศึกษา จังหวัดชลบุรี จำแนกตามอาชีพโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับงานวิจัยของกวิน เสือสกุล (2546) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาที่บ้านอยู่ในระดับสูง และส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่โรงเรียนและชุมชนอยู่ในระดับต่ำ สำหรับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของผู้ปกครองที่บ้าน ได้แก่ อาชีพหลักของผู้ปกครอง ความเพียงพอของรายได้ การได้รับโอกาสในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาและการให้ความสำคัญและเห็นคุณค่าในการจัดการศึกษา

3. การเปรียบเทียบความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงานทั่วไป โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามอายุ พบว่าผู้ปกครองที่มีอายุน้อยกว่า 35 ปี กับผู้ปกครองที่มีอายุ 35 ปีขึ้นไป ต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารงานทั่วไป แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่ผู้ปกครองที่มีอายุน้อยกว่า 35 ปี ต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารงานทั่วไป มากกว่าผู้ปกครองที่มีอายุ 35 ปีขึ้นไป ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ปกครองกลุ่มที่มีอายุน้อยกว่า 35 ปี เป็นกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่ให้ความสำคัญกับการศึกษา เป็นกลุ่มคนที่มีความรู้ความสามารถ กล้าแสดงออก และจากการคลุกคลีกับการศึกษาในช่วงอายุน้อยกว่า 35 ปี ทำให้กลุ่มคนเหล่านี้เข้าใจบทบาทของตนเองในการเข้ามามีส่วนร่วม ดังนั้นจึงมีความสนใจที่จะเข้ามาเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับทางโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบังอร แอกทอง (2552) ทำการวิจัยเรื่อง ความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดนครราชสีมา พบว่าผู้ปกครองกลุ่มที่มีอายุน้อยกว่า 36 ปี มีความต้องการมีส่วนร่วมมากกว่าผู้ปกครองกลุ่มที่มีอายุ 36-50 ปี และกลุ่มที่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป และประหยัด ทัพธานี (2552) ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านขอนซุง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 4 พบว่าผู้ปกครองที่มีอายุต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงานทั่วไป โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นโรงเรียนควรประชาสัมพันธ์และสร้างแรงจูงใจให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมให้มากยิ่งขึ้น ซึ่งสามารถทำได้หลากหลายรูปแบบและวิธีการ

โดยเริ่มจากการมีส่วนร่วมแบบไม่เป็นทางการ ด้วยกิจกรรมเล็ก ๆ ง่าย ๆ มีกระบวนการที่ไม่ซับซ้อนมากนัก เพื่อสร้างความมั่นใจให้ผู้ปกครองในการเข้ามามีส่วนร่วม

1.2 จากผลการวิจัยความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงานทั่วไปโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ในรายขั้น พบว่าผู้ปกครองต้องการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์มากเพียงขั้นเดียว ดังนั้น ในการกำหนดนโยบายการมีส่วนร่วม ควรมีการชี้แจงให้ผู้ปกครองเข้าใจและเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมทุกขั้นตอนอย่างเท่าเทียมกัน ตั้งแต่ขั้นมีส่วนร่วมในการตัดสินใจจนถึงขั้นมีส่วนร่วมในการประเมินผล เพื่อให้นโยบายของการมีส่วนร่วมนั้นสัมฤทธิ์ผลสูงสุด

1.3 ในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ควรมีการประชุมผู้ปกครองทุกครั้งและมีการประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้ผู้ปกครองเข้าร่วมประชุมทุกคน เพื่อให้รับทราบปัญหา ร่วมแสดงความคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะต่าง ๆ และโรงเรียนเองควรเปิดกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้ปกครองทุกคน โดยไม่เลือกกลุ่ม ไม่เลือกบุคคล ไม่เลือกอาชีพ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการบริหารงานทั่วไปโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ในรูปแบบงานวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริงและสอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครองให้มากที่สุด

2.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงานทั่วไป

บรรณานุกรม

กวิน เสือสกุล. (2546). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของผู้ปกครองในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร.** กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.

ฑัตรัด มั่นรอด. (2553). **ความต้องการและแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนเทศบาลแหลมฉบัง 2 ระดับประถมศึกษา จังหวัดชลบุรี.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.

บังอร แอกทอง. (2552). **ความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองของผู้ปกครองในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดนครราชสีมา.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ประหยัด ทัพธานี. (2552). **การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน: กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านขอนซุง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 4.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

ประเวศ วะสี. (2544). ยุทธศาสตร์ทางปัญญาและการปฏิรูปการศึกษา. **ใน รายงานการประชุม เรื่อง วิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ทางการปฏิรูปการศึกษา:วาระแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.** กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.

เมธี เบญจธรรม. (2550). **ความต้องการมีส่วนร่วมบริหารงานวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สถาบันราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.

รุ่ง แก้วแดง. (2541). **คำนำปฏิรูปการเรียนรู้ ผู้เรียนสำคัญที่สุด ฉบับพ่อแม่.** กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

สุจิตรา เรืองวุฒิชนะพืช. (2545). **ความต้องการและแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงานโรงเรียนอัสสัมชัญศึกษา.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.

อารี มั่นศิลป์. (2548). **การศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนในเครือคณะภคินีพระหฤทัยของพระเยซูแห่งกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.

อนุรักษ์ มีเพียร. (2551). **ความต้องการมีส่วนร่วมบริหารงานวิชาการของบุคลากรในสถานศึกษาสังกัดกรมยุทธศึกษาทหารอากาศ กองบัญชาการฝึกศึกษาทหารอากาศ.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.

อรุณี หรดาล. (2536). **ผู้ปกครองกับการจัดการศึกษาปฐมวัยศึกษา.** ในประมวลสาระชุดวิชาหลักการและแนวคิดทางปฐมวัย ศึกษาหน่วยที่ 13. หน้า 6-80. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

Cohen, J. M., & Norman, T. U. (1977). **RuralDevelopment Participation: Concepts and Measures for Project design, Implementation and Evaluation.** Published by the ruraldevelopment committee center for international studies Cornell University.

Liontos, B. (1992). **Applied Organizational Change in Industry: Structural,Technological and Humanistic Approaches in Handbook of Organizations.** Chicago: Rand Mcnally & Company.

McClelland, D. C. (1940). **Benchmarking for school Improvement.** London: Happer & Row.